

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Allocutiones Sacræ, Svper Evangelia Dominicarvm totius anni

Jahoda, Johann

Pragæ, [ca. 1659]

Dominica X. post Pentecost: Omnis superbus monstrum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51496](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51496)

DOMINICA X. POST PENTECOSTEN.

Omnis superbus monstrum.

Non sum sicut ceteri. Luc: 18.

Hist. Lombard. festo S. Andrea legenda 2.

I verum est, quod D. Andream Apostolum ænigmatis subinde intermentas à Dæmone tentatum, scriptor antiquarius respondisse memorat, maximum naturæ miraculum censerī debere, in tanto hominum numero nullum alteri quoad exteriorem speciem omnino similem reperiri; quilibet nostrum AA. citra arrogantiā posset dicere, *non sum sicut ceteri*: quia tamen Philosophiā Magistrā didicimus, omnes homines individualiter tantummodo differre, eandemque specie singulis naturam & substantiam, easdem passiones & affectiones, sensus & potentias inexistere, legitime consequitur, pari cunctos prædicatione esse prædicandos. Docet hoc inter alios non minùs subtilis Philosophus, quàm facundus Orator Tullius, dum ait: *nihil est unum uni tam simile, tam par, quàm omnes inter nosmet ipsos sumus. Itaq; quæcunq; est hominis definitio, una in omnes valet.* Aristoteles non unam, sed conglobatim plures dedit; interrogatus enim quid eslet homo? respondit: est *imbecillitatis exemplum, temporis spoliū, fortune lusus, inconstantia imago, invidie & calamitatis trutina; reliquum verò pituita & bilis.* Alij sic definiunt: *homo est esca vermium, versatile sepulchrum, fragile simu-*

Cic. l. 1. de legib.

Stob. serm. 96.

lacrum, tenuis umbra, spirans cadaver, viva mors. Jam ergo nescio juxta quam Philosophiam potest & audet hodiernus Phariseus Deo gratias agere, quòd non sit *sicut ceteri hominum.* Itane ipse unus & solus in tota humana specie aliquid speciale habet, quod reliquis non conveniat? Si hoc concedit, evidenter inferam, ipsum esse *monstrum.* Monstrum enim Philosopho definiēte est: *effectus naturalis, a recta & solita dispositione speciei notabiliter defleēns.* Quam definitionem de quolibet superbo prædicari posse discursu præsentī probabo.

Sapientissimus rerum artifex Deus, cum omnia perfectissimè in mensura, & numero, & pondere disposuisset, omnibus terminum certæ magnitudinis & parvitatis definiuisset, ipsum Protohominem in statura justissima condidisset: nescio tamen quī fiat, quòd plurimi staturā suā naturali, (quæ juxta Physicos octo palmorum summum est) nequaquam contenti, altiorem usque & usque appetant, & non tantum *cubitum unum* (ut Christus alicubi ait) ad illam adjicere; sed eā insuper proceritate velint videri, quæ cælum ipsum tangere, & ad astra sese extollere valeant; quales ex Ægyptiacis fabulis his ferè verbis describit Franciscus Patricius: "in primo annorum ambitu homines

Sap. 11. 21.

Matth. 6.

Fran. Patric. dial. 3. de hist.

- „ mines fuerunt usque adeo grandi cor-
 „ pore, ut pedibus in terra nixi, capita
 „ inter sidera conderent, & *Emephimos*
 „ fuisse appellatos; atque secutos deinde
 „ alios annorum successu *Phtaimos* no-
 „ mine paulò minores, sed qui tamen ca-
 „ pitibus nabilia contingerent: quos alij
 „ item grandes secuti postea sunt, in Æ-
 „ gypto *Gygini* nuncupati; vos, puto, *Gi-*
 „ *gantes*, appellatis. Talis ille apud *Pli-*
 „ *ni*, cuius corpus in insula Creta, ru-
 „ pto terræ motu monte, stans repertum
 „ est quadraginta sex cubitorum, quod
 „ alij *Orionis*, alij *Oti* fuisse tradiderunt.
- Plin. l. 7. c. 16.* Talis unus alius apud *Delrium*, cuius
 „ cadaver in *Mazerano* agro à camenta-
 „ rijs effossum cubitorum viginti, caput
 „ erat instar dolij. Talis *Tityon*, de quo
 „ *D. Isidorus*: *quantus fuit Tityon, qui,*
 „ *teste Homero, novem jugeribus jacebat*
 „ *vel, ut Virgilius canit;*
 „ - cui tota novem per jugera corpus
 „ *Porrigitur.* Talis *Og Rex Balan*, cuius
 „ lectus ferrens monstratur, qui est in *Rab-*
 „ *bath filiorum Ammon.* novem cubitos ha-
 „ bens longitudinis, & quatuor latitudinis.
 „ Quem *Hebræi* (an sincerè, non disputo)
 „ dicunt non fuisse lectum virilem, sed
 „ cunas infantiles, quasi jam tum infans
 „ adeo præcerus fuisset. *Divus vero Au-*
 „ *gustinus* testis omni exceptione major,
 „ *vidi*, inquit, *ipse, non solus, sed aliquot*
 „ *mecum, in Vricensi litore, molarum homi-*
 „ *nis dentem, tam ingentem, ut si in nostro-*
 „ *rum dentium modulos minutim con-*
 „ *scinderetur, centum nobis videretur face-*
 „ *re potuisse.* Proh! qualia, quàm horren-
 „ da monstra, ipsosque *Dæmones* imi-
 „ tantia; nam & hi in scriptura frequen-
 „ ter *Gigantum* nomine appellantur, ut
- Prov. 21. Vir qui erraverit à via doctri-*
 „ *na, in cætu gigantum (hoc est, ut pleri-*
 „ *que exponunt Dæmonum) commorabi-*
 „ *tur.* Et *Isaias c. 9.* *subfannans Baltha-*
 „ *rem superbum; infernus conturbatus est*
 „ *in occursum adventus tui, suscitavit tibi*
 „ *Gigantes.* Animadverto, monstrorum
 „ ejusmodi nullam aliam esse causam,
 „ nullam aliam parentem, ac superbi-
 „ am. *Superbus enim*, ait *Isidorus*,
 „ *dicitur, qui supra vult videri, quàm est:*
 „ *qui enim vult supergredi, superbus est.* Et
 „ *Poëta* *superbum* pro alto frequenter u-
 „ surpant; ut *tecta superba; sedes superbas.*
 „ *Altus* nimium, imò altissimus volebat
 „ esse *Lucifer*, cum dicebat in corde suo:
 „ *in cælum conscendam, super astra DEI* *Isa. 14. 13.*
 „ *exaltabo solium meum, sedebo in monte te-*
 „ *stamenti, in lateribus Aquilonis.* Cur
 „ non potius in lateribus *Austri*? quia,
 „ (ut respondet *Lyra*) *altitudo Mundi se-*
 „ *cundum hominum apparentiam est in polo*
 „ *Aquilonari, qui est nobis semper manife-*
 „ *stus, & super nostrum hemisphærium ele-*
 „ *vatus, juxta illud Poëta:*
- Hic vertex nobis semper sublimis, at*
 „ *illum.*
 „ *Sub pedibus styx atra videt, manesq;*
 „ *profundi.*
- Sed enim quàm pulcher & decorus e-
 „ rat, dum parvus manebat *Angelus*, tam
 „ turpis evasit, postquam se extendit ut
 „ *gigas*, adeoque turpis, ut *S. Francisca*
 „ *Romana* potius elegisset insilire in forna-
 „ *cem ardentem, quàm videre malignum*
 „ *spiritum*; imò (quemadmodum *S. Ca-*
 „ *tharina Senensis* dixit subinde *Deus Pa-*
 „ *ter*) *singuli homines experti ejus fœdi-*
 „ *tatem, eligerent potius habere omnes pœ-*
 „ *nas*
- Isidor. lib. etymol.*
Ovid. l. Metam.
l. 5. Vit. c. 11.
Dial. c. 38. ras

c. 50. vite. *nas vita presentis, quam eum in sua figura videre.* Beata verò Catharina Genuensis viso Dæmone protestata est, fuisse sibi talem aspectum ita intolerabilem, ut se mallet in infernum demersam, quam sustinere visionem tam deformem. Vulgò dicimus: omne parvum gratiosum; vel ut Gregorius Nazianz: *gratia parvis comes est.* Sic ipsi Angeli, quibus nihil gratiosius, parvi plerumque pinguntur. Sic pupuli & pupula, sic buculi & bucula, sic bestiarum catuli dum teneri manent & luscitant, in delicijs, in amoribus habentur, in sinu foventur, manibus mulcentur & tractantur: at ubi in grandem processerint molem, ubi ex urtulo fit ursus, ex bosculo bos, tum omnibus terrori esse incipiunt, ab omnibus declinantur. Gratiosus imprimis erat mysticus ille leonæ catulus, * sed quamdiu inter leunculos nutriebatur: quam primum verò factus est leo, & didicit prædam capere, hominemq; comedere, quanto non terrori universæ Judææ fuit, quanta non odia adversum se suscitavit! adeo ut convenirent adversus eum Gentes undiq; de Provincijs, & expanderunt super eum rete suum, in vulnibus earum captus est. Et miserunt eum in caveam, in catenis adduxerunt eum ad Regem Babylonis, miseruntq; eum in carcerem, ne audiretur vox ejus ultra supra montes Israël.

Sic planè evenit inter homines. Donec quispiam in oculis suis parvus perseverat; donec de semetipso summissè sentit ac loquitur; donec eum se agnoscit, qui revera est, facitè omnium amores & corda sibi vendicat: sed enim cum de leunculo fieri leo, cervicem at-

tollere, jubas erigere, alios despiciere, astris æquare sese cœperit, quis talem non averfatur? quis non ejus conversationem declinat? quis non ut teterrimum monstrum pertimescit? Apud Famianum Stradam festivus quidam gerro monstrum sibi notum memorat; cui nasis tam ampla porrectus extabat mole, ut eum emungere nequiret; quippe multò major erat, quam ut manu apprehendi posset, tantoque ab auribus distabat intervallo, ut dum sternutaret, non nisi longo post tempore sonus ad aures perveniret. In naso ut plurimum superbia residet; hinc qui alios aspiciuntur, nasum crispare solent, ideoque vocantur *nasuti*. Quales Romanos superbos describit Poëta:

*Majores nusquam rhinchi, Irve-
nesq; senesq;
Et pueri nasum rhinocerotis ha-
bent.*

Strada pro-
lus. Acad.
pist. subur.

Mart. l. t.
epig.

Sed non difficile est imaginarijs ejusmodi nasis præcidendis Chirurgum reperire; ut cuidam factum memorat Levinus Lemnius. Putabat ille sibi nasum in immensum excrevisse, ut elephantis proboscidem circumferre videretur. Chirurgus itaque phantasi- am hac arte exemit: longum farcimen naribus applicuit, arreptaque novacula illud sensim abscidit, ac tandem extimam nasi partem aliquantum perstrinxit, ut sanguis deflueret; sicque ei nasum imaginarium avulsit. Denasavit non semel cum summa ignominia nasutissimos, & superbissimos Pharisæos (quibus hodiernus Evangelista hoc dat elogij, quòd in se confidebant, & asper-

Ioann. 8.

asferabantur ceteros) denasavit; inquam, optimus superbiorum curator. Christus, cum eos subinde ad ruborem sanguineum perstrinxit, ita ut non possent ei respondere verbum: nusquam tamen luculentiùs, ac dum coram eo statuerunt adulteram, animo ipsum tentandi: *Magister*, inquires, *hec mulier modò deprehensa est in adulterio. In lege autem Moyses mandavit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis? IESVS autem* (pergit Evangelista) *inclinans se deorsum, digito scribebat in terra, & dixit eis: qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat. Et iterum se inclinans scribebat in terra. Audientes autem unus post unum exhibant, incipientes a senioribus. Communiter docent Interpretes, Christum cuiusque illorum peccata occultissima in pulvere descripsisse, quæ ipsi legentes, & à circumstantibus vicissim legi existimantes, rubore maximo suffundebantur, & idcirco latebras quærebant tanquam denasati, quod inhonestum, vulnus appellat Poëta describens apud Inferos Deiphobum maritum Helenæ.*

Virgil. 6.
Æneid.

*Atq; hic Priamidem laevatum corpore toto
Deiphobum vidit, lacram crudeliter ora,
Ora, manusq; ambas, populataque tempora raptis
Auribus, & trunco ac inhonesto vulnere naræ.
Vix adeo agnovit pavitantem, & diraregentem
Supplicia - -*

Itē, itē turpissima monstra, latebras quærite, per nasum vos arripite, dicite, crepate: non sumus sicut ceteri hominum, raptores, iniusti, adulteri; lapides, si audetis, in mulierem mittite, ipsi mille lapidationibus dignissimi. Est plerumque hæc Pharisæorum sive cæcitas, sive nequitia, ut in alijs observent, sugillant, carpant, & castigari cupiant ea, quorum ipsi maximè vel rei sunt, vel ignari. Prodeat in pulpitu Orator aliquis, Poëta, Ecclesiastes; protinus crispato naso solennes suos rhonchos emittunt: trita nimis ista, triobolaria, titivilitio digna; nihil singulare, nihil doctis auribus dignum, meliora vel dormiens, cerebroque sopito conciperem. Sed si totum sibi frangant caput, si totum distillent cerebrum, non unum ingeniosum aut acutum conceptum expresserint. Talis ille Lælius apud Martialem, quem hoc carmine perstringit:

*Cum tua non edas, carpis mea carmina Læli,
Carpere vel noli nostra, vel edo tua.*

Mart. l. i.
epig. 74.

Stupidorum plerumque vitium est omnia carpere, qui cum ipsi nihil possint, censendis alijs hoc moliantur, ut aliquid posse videantur. Rectissimam proinde de talibus censuram cocus Ducis Mediolanensis tulit. Petijt ille à Principe, uti se asinum faceret. Causam rogatus: video enim, inquit, omnes eos, quos extulisti, præ superbia asinos evasisse.

Quid quod etiã stolidos boves ex hominibus faciat superbia? Luculentum huius metamorphoseos exemplum

Dyexel.
Phæc. c. 56
§. 1. de vitup. ling.
Poggini in
facet.

plum patet in Nabuchodonosore Rege Babylonis. Fastus illum nimius eod extulerat, ut se Dijs parem crederet. Aliquando verò in aula Regiæ suæ deambulans, urbisque majestatem, structuræ elegantiam, turrium celsitudinem considerans, verso ad Aulicos vultu jactabundus gloriabatur: *nonne hæc est Babylon magna, quam ego edificavi in domum Regni in robore fortitudinis meæ, & in gloria decoris mei?* Et ecce, cum sermo adhuc esset in ore ejus, vox de cœlo ruit: *Tibi dicitur Nabuchodonosor Rex; ab hominibus eicient te, & cum bestijs & feris erit habitatio tua: fœnum quasi bos comedes.* Quæ omnia eadem horâ completa sunt super eum; nam & ex hominibus abjectus est, & fœnum ut bos comedit, & rore cœli corpus ejus infectum est, donec capilli ejus in similitudinem aquilarum crescerent, & ungues ejus quasi avium. Proh qualis metamorphosis! qui antehac in delicijs nutriebatur, cui omne lauticiarum genus in gulam deserviebat, nunc fœnum & scetile gramen pro cibo habet; qui prius gratiosè comptus volitantem per humeros cæsariem calamistris crispabat, nunc ferarum in morem hirsuto totus corpore horripilat; cujus frontem regium diadema cingebat, nunc turpia ambiunt cornua; cujus digiti rubinis, chrysolithis, & adamantibus micabant, nunc vulturinis hamantur unguibus; qui suaveolentibus balsamis rorabat, nunc rore cœli madet; qui purpurâ nitebat, nunc luto fordet; qui cubabat in plumis, nunc in cespite; qui sub auratis manebat tectis, nunc manet sub Jove frigido; qui generosis vehebatur equis,

nunc humi cepit; qui frequenti Satraparum, Principum, & aulicorum stipabatur famulatio, nunc inter leones & pardos commoratur. O Nabuchodonosor! tunc ille Nabuchodonosor?

Heu mihi qualis eras, quantum mutatus ab illo!

Utinam te intra terminos humanitatis continuisses, utinam mansisses, sicut ceteri, numquam certè in tam turpe monstrum degenerasses. Rectius sapientissimus Princeps & Imperator Carolus V. qui posteaquam Franciscum I. Galliæ Regem è Ticinensi prælio captivum abduxisset, illeque Madriti in pariete Caroli simbolo (*plus ultra*) lecto, cancrum per ludibrium appinxisset, cum lemmate *plus citra; hodie mihi cras tibi: nihil ad hæc succensens Victor, sed submissè prorsus ac verè de se ipso sentiens, subjungi jussit: homo sum, humani nihil à me alienum puto.* Sic Philippus Macedo quovis manè per ephebum ter sibi occlamitari volebat: *Philippe homo es.* Nulla sapientior, nulla sanior cogitatio; unde Simonides Philosophus ad convivium à Pausania vocatus, cum rogaretur, ut quidpiam è Philosophiæ arcanis in medium adferret, quod documento foret omnibus, nil aliud respondit, quàm: *memineris te hominem esse.* Idem dogma Romæ triumphantibus à tergo accinebatur. Hieronymo teste. Multi cum ex humili fortuna in sublime emergunt, tanquam Dij aliqui adorari volunt, & jam quasi alij essent ac antè, nec pa-

Ll triam,

Dan. 4. 27.

†
Berg Feide/
Ipat/ Wald

hom. 38. in
Gen.

triam, nec parentes & propinquos ul-
trà noscere, pristina nomina pro con-
vitijs habere, nova nescio à quibus
montibus, campis, vällibus, sylvis † si-
bi confingere, ritulos quàm longissi-
mos affectare, & coëmere, eos, à qui-
bus beneficia, imò alimenta priùs per-
cipiebant, nec salutatione dignari. Sed
vel hâc ipsâ arrogantia suâ documen-
ta dant, quâ sint origine nati. *Ser-
rum enim mos est, inquit Chryosto-
mus, ut cum parùm eis prosperitatis aspi-
raverit, nequeant intra suos limites ma-*

nere, sed statim sui ordinis obliviscantur.
Et Itatorum proverbium est: *quando
rusticus conscendit ficum, non agnoscit
parentem nec amicum.* Honores
plerumque mutant mores; non tamen
corporis humores. Idem in divite,
sanguis qui fuit in paupere, eadem pi-
tuita, eadem bilis, ac proinde sive quis
rusticius, sive nobilis audiat, denique
homo est; & sive Rex aut civis, uter-
que aliud non est quàm pulvis
& cinis.

†

DOMI-